

RARE

නුතන අභිප්‍රේරණ සංකල්පය සහ සමුත්තේජනය

පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් - තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ

ඩී. එම්. ලක්මාලි හර්ෂිකා බණ්ඩාර

FGS/04/Mphil/11/2014/01

දර්ශනපති බෞද්ධ සංස්කෘතිය උපාධියෙහි අවශ්‍යතාවයක් පූරණය කරනු

පිණිස කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන පීඨය වෙත

ඉදිරිපත් කෙරෙන පර්යේෂණ නිබන්ධයකි.

ලියවිය අංකය:	1289
වර්ග අංකය:	

2016 ජනවාරි 16

නිබන්ධ සාරාංශය

බටහිර අභිප්‍රේරණ සංකල්පය මනෝවිද්‍යාව, සමාජ විද්‍යාව, අධ්‍යාපනය, දර්ශනය ආදී බොහෝ විෂය ක්ෂේත්‍රයන් තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් භාවිත වන සංකල්පයක් වශයෙන් හඳුන්වාදිය හැකිය. අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීම සඳහා යම් යම් වර්ගවත්ති පුද්ගලයා මෙහෙයවන අභ්‍යන්තරික ක්‍රියාවලිය අභිප්‍රේරණය වශයෙන් හඳුන්වා දී තිබේ. එමෙන් ම මානසික අවශ්‍යතා වැනි අභ්‍යන්තරික මූලයන් මෙන් ම බාහිර ප්‍රබෝධකයන් නිසා ද අභිප්‍රේරණය ශක්තියක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන බව මනෝවිද්‍යාඥයින්ගේ අදහස යි. මනෝවිද්‍යාත්මක ව මෙය විග්‍රහ කිරීමේ දී සත්වයා පුබුදු කොට මෙහෙයවමින් නිශ්චිත දිශාවකට යොමු කිරීමේ භාමක බලවේගය අභිප්‍රේරණය යනුවෙන් නිර්වචනය කළ හැකිය. "අභිප්‍රේරණය" සඳහා විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍ර තුළ පර්යාය පද රාශියක් භාවිතා වේ. අභිප්‍රායනය, අභිවේතනය, පෙළඹවීම යනු ඉන් කිහිපයකි. එමෙන් ම පුද්ගලයා ක්‍රියාකාරී බවට පත් කරවීම, මෙහෙයවීම, යොමු කිරීම, උත්තේජනය කරවීම ආදී අරමුණු සාධනය කර ගැනීම සඳහා ද මෙම සංකල්පය භාවිත වී තිබේ.

බටහිර චින්තකයන් විසින් කුතුහලයෙහි අභිප්‍රේරණය නව සංකල්පයක් වශයෙන් හඳුන්වා දුන්න ද මෙයට වසර 2550කට පෙර භාරතයෙහි පහළ වූ ගෞතම බුදුන් වහන්සේ සත්වයාගේ ලෝකික හා ලෝකෝත්තර අරමුණු සාධනය කර ගැනීම සඳහා මෙම සංකල්පය ප්‍රායෝගික ව භාවිත කළ බව ක්‍රිපිටකය පරීක්ෂා කිරීමෙන් සනාථ කර ගත හැකිය. බෞද්ධ දාර්ශනික සිද්ධාන්ත, ධර්ම දේශනා ක්‍රම ශිල්ප, සම්මුති පරමාර්ථ ඉගැන්වීම්, බෞද්ධ සාහිත්‍යය ප්‍රකට වන විමාන වත්දු, ප්‍රේත වත්දු, ධම්ම පදය, ජාතක කරා සහ ආදී බෞද්ධ සූත්‍ර දේශනා අධ්‍යයනය කිරීමේදී බෞද්ධ අභිප්‍රේරණයෙහි ප්‍රායෝගික භාවිතාව සහ එහි දාර්ශනික අර්ථය ද මනා ව පිළිබිඹු කර යි. එහෙත් "අභිප්‍රේරණය" යන නාමය ක්‍රිපිටකය තුළ හෝ අටුවා, ටීකා වැනි තදනුබද්ද මූලාශ්‍ර තුළ දක්‍ෂණ නොහැක. මේ සඳහා බුදුදහම භාවිත කොට ඇත්තේ "සමුත්තේජනය" යන නාමය යි.

බටහිර අභිප්‍රේරණ සංකල්පය බෞද්ධ සමුත්තේජන සංකල්පය සමඟ තුළනය කරමින් එහි ප්‍රභවය විකාශය පිළිබඳ ව මෙන්ම එහි සම විශමතා, පරස්පරතා හා සුවිශේෂතා ද විමර්ශනාත්මක ව අධ්‍යයනය කිරීමට මෙහිදී අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ තුළින් බැසගත හැකි නිගමන ද ඉදිරිපත් කිරීම අපගේ ව්‍යායාමය යි. මේ සඳහා බටහිර අභිප්‍රේරණ සංකල්පය පිළිබඳ විග්‍රහකොට ඇති ප්‍රාමාණික මූලාශ්‍ර මෙන්ම ක්‍රිපිටකයෙහි අදාළ සූත්‍ර දේශනා මූලාශ්‍ර වශයෙන් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත ය.

අභිප්‍රේරණය, සමුත්තේජනය, ධම්ම පදය, විමාන වත්දු, ප්‍රේත වත්දු

Abstract

The western concept of motivation can be identified as a concept used in many disciplines such as psychology, sociology, education and philosophy. Motivation is understood as an internal process that governs people in order to fulfil their needs. In addition, psychologists believe that motivation has the role of energy due to the external influences and internal effects caused by mental needs. Motivation can be psychologically defined as a leading force that directs people towards a certain direction. Many equivalents for the term motivation have been used in various fields of study. Stimulation, inducement, inspiration and provocation are some of them.

Though the concept of motivation has been introduced as a new concept by the philosophers from the west, this concept was practically used by the people in India some 2550 years ago to achieve secular and spiritual goals as was expounded by the Lord Buddha and Tripitaka bears testimony for this claim. A meticulous study on Buddhist philosophical theories, the ways of expounding the doctrine, the teaching of ordinary and spiritual concepts, the sources like Vimanavaththu, Prethavatthu, Dhammapada and Jathaka stories through which Buddhist literature is presented and Buddhist suttas precisely shows the practical use of the Buddhist concept of motivation with its true philosophical meaning and value. However, the term 'motivation' cannot be found in any Buddhist scriptures including Tripitaka, Atuwa, Teeka etc. instead, the term Samutthejanaya was in used in these sources.

In this study, it is intended to analytically study the differences, similarities, contradictions, key features between the western concept of motivation and the Buddhist concept of samutthejanaya, while discussing their origin and evolution. The conclusions based on the findings will also be presented, and basically the sources in which the western concept of motivation has been presented in depth and the Buddhist scriptures like Tripitaka will be referred to in this study.

Keywords: Motivation, Samuttejana, Dhammapadaya, Vimanavaththu, Prethavatthu